

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SORANER - *bladet*

Månedsskrift for Soransk Samfund

Årgang 64 . Nr. 8

Oktober

1979

50 års studenterjubilarene 1979:

Holger Lund, Niels Lunn (-30), Erik Velling, Tage Wadum, Ole G. B. Nielsen, Knud Ellebæk Petersen, Asger K. Hansen, Svend G. Nielsen, Grethe Andreasen, Arne Østergaard, Hemming Frandsen, Ditlev Christensen, Gert Knøvl, Frank Horn, Otto Hagemann, Aage Dannemand Jensen, Johs Fr. Bøttger, Søren Gundesen.

Militært tidsskrift

REDAKTØR: OBERSTLØJTNANT K. V. NIELSEN

INDHOLD

Det krigsvidenskabelige Selskabs bestyrelse 1979-80	193
Beretning om Det krigsvidenskabelige Selskabs virksomhed 1978-79	194
Forsvarschefen udtaler:	198
Hvor blev pengene af? Kommandørkaptajn <i>A. Gjedde</i>	203
Ildledelse. Oberstløjtnant <i>E. Sverre Hansen</i> , major <i>J. F. Olesen</i> og major <i>G. Rose Hansen</i>	211
Oversergent Victor Krohn »Kastellets historiker«	220
Love for Det krigsvidenskabelige Selskab	midtersiderne
Indbydelse til forudbestilling af Torpedobåde gennem 100 år	247

108. ÅRGANG

MAJ-JUNI 1979

DET KRIGSVIDENSKABELIGE SELSKAB

HARLANG & TOKSVIG BLADFORLAG A/S

Dr. Tværgade 30 · 1302 København K · Tlf. (01) 13 86 66

Formidler annoncer til mere end 20 danske fag- og organisationsblade

Chr. Tom Petersen
Academia Sorana

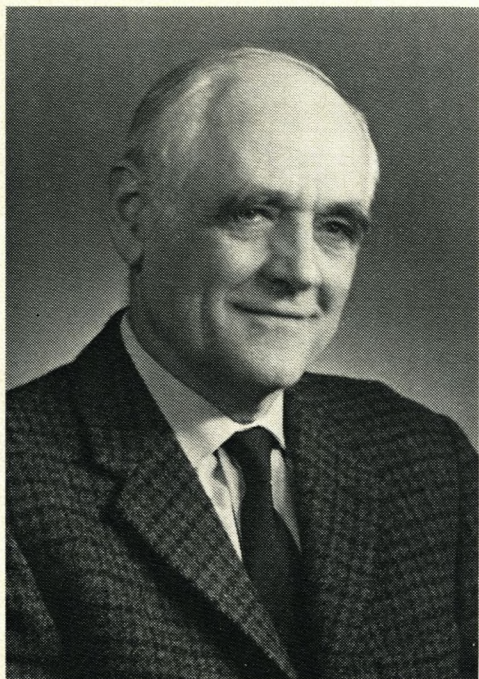
efter tegning af Christian Tom-Petersen

SORØNER-BLADET

OKTOBER 1979

64. ÅRGANG

NUMMER 8

Lektor Ole Gad (S 23)

28. marts 1906–16. august 1979

Det var med sorg, at min familie og jeg for nylig modtog det triste budskab om vores kære ven *Ole Gads* pludselige død. Vi vidste vel, at han flere gange havde været alvorlig syg og måtte skåne sit helbred, men håbede dog, at han endnu kunne opnå nogle gode år i sit velfortjente otium.

Som søn af lektor cand. teol. *Henrik Gad* ved Sorø Akademis Skole og hans svenskfødte hustru syntes han snarest bestemt til at følge slægtstraditionen op og gå den gejstlige vej, men tog i stedet matematisk studentereksamen i Sorø 1923 og blev cand. mag. med matematik som hovedfag 1930, hvilket passede godt til hans intellektuelle og nøgterne indstilling.

Om den rige åndelige udvikling, han oplevede i sin studietid, fortæller han i hæftet »*Strejlflys over 25 års studentejubilarerne*«, 1948. De første studieår boede han hos den kendte teologiske professor *Eduard Geismar*, i hvis kultiverede og hyggelige hjem han befandt sig udmærket og blev betragtet som et medlem af familien. Senere var han et par år alumne på Studentergården, hvor han gik op i samvær med kammeraterne og fik mange venner. Efter sin embedseksamen fortsatte han i to sommersemestre (1930 og 31) sine matematiske studier ved Universitetet i Göttingen, der da havde Tysklands betydeligste professorer i matematik og besøgte af fremragende unge videnskabsmænd fra alle lande, som det især var en stor oplevelse at træffe.

Imidlertid øgedes overproduktionen af cand. mag.'er stærkt herhjemme, så han måtte tage vikariat på forskellige gymnasieskoler og søge stilling ved en realskole, indtil det lykkedes ham at blive ansat på sin gamle skole 1933, hvortil mærkeligt nok både hans fader og farfader tidligere havde været knyttet, og hvor han i sin langs tjenestetid gjorde sig respekteret ved sin dygtighed og afholdt ved sin venlighed, hvad den hjertelige deltagelse under hans smukke bisættelse klart viste. For hans finskfødte hustru *Esther*, med hvem han de sidste år boede i sit fordums barndomshjem, og for hans nære slægtninge og soranske venner bringer hans bortgang et smerteligt tab og et stort savn.

K. V.

Den første landbohøjskole på Mørup for 150 år siden i forbindelse med Sorø Akademi

af redaktør *Richard G. Nielsen*

Fhv. kommitteret i landbrugsministeriet, cand. jur. *Viktor Brorson* (S 21) har indsendt denne interessante artikel fra »Landsbladet« 8. juni 1979, hvis forfatter, redaktør *Richard G. Nielsen* har givet SB lov til at genoptrykke den honorarfrit.

Red.

I disse måneder for 150 år siden var der på den midtsjællandske herregård Mørup travle forberedelser til etablering af den første statsanstalt for landbrugsundervisning i Danmark. Herom var der året forinden – den 30. maj 1828 – udstedt kongelig resolution. Aktivt medvirkende hertil havde den indflydelsesrige historiker og senere gehejmestatsminister *Ove Malling* (1747–1829) været. Han var i hele sit lange liv i besiddelse af en utrolig virkekræft forenet med en enorm arbejdskraft. Såvel inden for statsadministrationen som på andre områder blev han betroet en mængde betydelige hverv og opgaver, herunder udformning af vigtige lovtjekter. Det var således ham, der skabte loven om korn- og kvæg-handelens frigivelse i 1787. I 14 år fra 1784 til 1798 var han præsident i Det kgl. danske Landhusholdningsselskab og som sådan en af hovedtalerne ved nedlæggelse af grundstenen til frihedsstøtten i 1792.

Ove Malling

Ove Malling var fra 1805 medlem af »Directionen for Universitetet og de lærde Skoler« og interesserede sig i særdeleshed for Sorø Akademi. Han nærede således et varmt ønske om dets genoprettelse som en særlig forskole for stats embedsmænd. Det lykkedes ham da også i 1821 at få gennemført denne plan, således at de levende sprog og de »adelige idrætter« fik en fremtrædende plads på timeplanen.

At Sorø Akademi blev involveret i det første danske forsøg med et agerdyrkningsinstitut – landboskole – på videnskabeligt plan må også tilskrives *Ove Mallings* indflydelse. Hans store interesse for landbruget og for akademiet i Sorø kan have fremskyndet en beslutning, der førte til, at Akademiet i 1825 erhvervede sædegården Mørup med et tilliggende på 241 ha i Fjenneslev ved Sorø. Om dens historie kan nævnes, at den i en periode havde tilhørt *Marie Grubbes* ægtemand. Norges statholder *Ulrik Frederik Gyldenløve* (1638–1704). (Også gammelsoraner).

Måske hentede *Ove Malling* med hensyn til planen en del inspiration hos sin svigersøn, landøkonomen, senere kammerråd, *Niels Gier-sing* (1783–1835). Han var født på Sandbygård ved Glumsø, ikke langt fra Mørup. I 1811 blev han gift med *Frederikke Malling*. Han hen-

ledte i øvrigt i de følgende år opmærksomheden på sig som en produktiv forfatter af landøkonomiske skrifter og blev udset til at være instituttets forstander og samtidig forpagter af gårdens avling.

Mørups første elever

Mørups indretning til formålet krævede grundige forberedelser. Eleverne skulle hentes blandt sønner af landets største godsbesiddere. Den ene fløj af hovedbygningen blev taget i brug til deres beboelse. Da skulle have hver sit værelse på »tvende fag« med egen indgang fra en korridor, der løb i siden af fløjen langs borggården. I samme bygning var desuden indrettet samlingsstue og læseværelse med tidens aviser og tidsskrifter, ligesom der fandtes et kammer til elevernes »fælles oppasser«. Ligeledes blev der skaffet et fyldigt bibliotek til veje til elevernes brug.

1. maj 1830 var man klar til at åbne »Agerdyrkningsinstituttet på Mørupgaard under Sorø Akademi« med det formål »at give eleverne teoretisk og praktisk undervisning, som kunne gøre dem duelige og selvstændige til overtagelse af eget eller dem betroede avlsbrug. Hermed mentes ikke gårdmands-, end-sige husmandsbrug. Det hed ordret, at de skulle gøres bekendt med godsadministrationen og med gods-regnskabsføring, ligesom det præciseredes i bestemmelserne, at der »skal læres dem, hvad en Godsejer, en Forvalter eller Bestyrer af et Jordegods med Skovtillæg bør vide for med fornøden Sagkundskab at kunne behandle til Nytte, Vedligeholdelse og Forbedring af egne eller andres betroede private Skove«.

Der mødte i første omgang ni elever. Instituttets forstander *Niels Giersing* forestod undervisningen i praktisk og rationelt agerbrug. Lærere var endvidere professorerne *Nielsen*, *C. Hauch* og *J. U. Bredsdorff* samt landinspektør *Voigt*, der alle fire holdt deres forelæsninger på Akademiet i Sorø. Desuden underviste dyrlæge *Heygaard* og forstkandidat *Sparre* i lokaler i hovedbygningen på Mørup. Det kan tilføjes, at dyrlægens timer lå om morgenen fra kl. 6–7 om vinteren og fra 5–6 om sommeren! Eleverne skulle bestille meget, og pudsig nok kan det i al beskedenhed på usædvanlig vis være kommet en del af folkehølet til gode om vinteren, idet eleverne da alle lørdag eftermiddag skulle have øvelser i at bruge de redskaber, der benyttedes på ladden. Derfor ophørte alt arbejde på »bemeldte Sted af Gaardens Folk«, hvilket i vort sprogbrug betyder, at de kunne holde »Week-end« længe før dette begreb blev opfundet. Noget sådant var tjenestefolk ikke vant til, og kunne andet arbejde findes, blev de sat til det.

Fast rutine

Under forstanderen, respektive hans assistents vejledning, havde de unge mennesker i fast rutine en mængde praktiske opgaver at varetage lige fra det at vække gårdens tyende om morgenen og sætte disse og husmændene i arbejde til at have opsigt med dyrenes røgt og pleje, tørvaskeri og træfældning, mælkens behandling, håndværkernes arbejde og hoppernes ordentlige bedækning. Desuden skulle de gøre sig nyttige på skrivestuen, gå forstanderen til hånde og vise fremmede, der ville se instituttets indretning, besætning, marker og skove, rundt.

Der skulle således være alle muligheder for at få en alsidig uddannelse, omend opholdet kun varede to år. Af det første hold på 9 ønskede 3 elever at indstille sig til eksamen. Denne blev holdt efter regler, fastsat af den »Højkongelige Direction for Universitetet og de lærde Skoler« (hvorunder instituttet og dets avling sorterede på forstanderens særlige ansvar og styrelse).

De mundtlige og skriftlige prøver omfattede agerdyrknings-, veterinær- og forstvidenskab, brug af avlsredskaber, bedømmelse af de store husdyr, skovtaksation, matematik, fysik og agerbrugs-kemi, naturhistorie og landmåling. Censor var proprietær C. de Neergaard, Gunderslevholm, og landvæsenkommissær P. N. Nyegaard, Frederikskilde.

»Meget duelige«

Der blev givet 10 specialkarakterer, og selv om de faldt meget forskelligt ud for de 3 eksaminander, kunne de herrer Chr. Thielemann fra København, Frederik Ludvig Mynster, ligeledes fra København og Andreas M. E. Warthoe fra Snesere i Sydsjælland i slutningen af oktober 1831 alle tre rejse hjem med en erklæring om, at de havde bestået Danmarks første eksamen i praktisk og teoretisk ager- og skovbrugskundskab med hovedkarakter: »Meget duelig«.

En enkelt af disse eksaminanders videre skæbne kan vi følge. Det er F. L. Mynster, som var opvokset i et af hovedstadens fine lægehjem. Han havde opholdt sig to år hos præsten i Pedersborg ved Sorø, før han blev indskrevet på Mørup. Bagefter tog han dansk juridisk eksamen og kom til at gøre en god karriere i storlandbruget, først som fuldmægtig på Holckenhaven, derefter som godsforvalter på Aagaard og endelig i 43 år på Bøstrup i Vestsjælland. Han var desuden ejer af arvefæstegården Emilskilde i Drøsselbjerg. Sammen med sin intelligente og sprogkyndige hustru Caroline udfoldede han endvidere en flittig oversættelsesvirksomhed.

Megen offervilje, betydelig arbejdsindsats og en stor økonomisk investering blev over flere år lagt i forarbejdet til åbningen af denne agerbrugsskole på Mørup under Sorø Akademis vinger. Det kunne have udviklet sig til noget meget betydningsfuldt både for landbruget og for samfundet som helhed. Desværre var tiden ikke moden. De større landmænd havde vanskeligt ved at få deres ejendomme

til at løbe rundt, og der var ingen penge at ofre på uddannelsen af den næste generation.

Måtte give op

Forstander Niels Giersing kæmpede sammen med sine medarbejdere en energisk kamp for at få dette pionérarbejde på Mørup til at gro og udvikles. Det lykkedes desværre ikke. Da han til sidst ikke kunne betale forpagtningsafgiften, måtte man give op, og instituttet blev lukket. Kort efter – den 8. januar 1835 – døde forstanderen på Mørupgård, kun 52 år gammel. Han blev begravet i Fjenneslev.

Allerede få år senere bedrede de økonomiske kår sig for landbruget, trangen til større uddannelse voksede, og landbrugsskoler begyndte så småt at dukke op. Det var dog først i 1858, at man var nået så vidt, at Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole kunne begynde sit virke. Det nåede Niels Giersing ikke selv, men dog hans hustru, Ove Mallings datter, at opleve. Hun levede til 1869, da hun døde i Odense, 81 år gammel.

Gammelsoraner kriketkampen

den 10. september

så ud til at drukne i regn. Det havde øset ned i Sorø fra kl. 5,30 om morgenen, og først kl. ca. 11 kunne kampen begynde. Himmelen så stadig truende ud, men vejret blev bedre og bedre, så det lykkedes at gennemføre en kamp på 30 overs til hvert hold. Lad det være sagt med det samme: De gamle vandt! (109 points mod skolens 51). Der var næsten ingen tilskuere, hvilket var trist for spillerne. En del af de gamle trofaste er døde eller blevet for svagelige til at møde op, og de yngre har ikke endnu fået lyst til at komme. Kampen spilles altid anden søndag i september og begynder normalt kl. 10, så ved I det til næste år.

Skolen var vært ved et hyggeligt aftenbord, hvor rektor bød velkommen og overrakte Soransk Samfunds bat til Jens Christian Larsen fra 1. g., og Peter Kongsback fra 3. g. fik spillernes bat, og anføreren Hans Henrik Nissen fik pokalen for sit store arbejde med træningen. Adjunkt Thomas Petterson, der tager sig af crickettræningen (i øvrigt har han været med til at erobre Danmarksmesterskabet i cricket på Svanholms hold) oplyste, at et hold fra skolen igen i denne vinter skal med til den indendørs turnering i København i vinter, og at andre planer om ophjælpning af interessen for cricket er under udformning. Kort sagt: Der var en optimistisk stemning, så det peger mod en lysere fremtid.

»Dulce Donum« ved kystbanen?

Mogens Boisen (S 27) har mellem Klampenborg og Helsingør set et hus, der hedder »Dulce Donum«. Det må da være en Soraner, der bor der, men hvem?

Hermod Lannung (S 14):

har øvet en meget stor indsats på det politiske område både lokalt, nationalt og internationalt. Hjelpearbejde i Rusland for Røde Kors, borgerrepræsentant, medlem af Landstinget senere Folketinget, i Forenede Nationer som Danmarks repræsentant i næsten 20 år og i Europarådet i 18 år. (Se Soranerbiografier 1900-60).

Efteruddannelse i Sorø?

Medens den fortrinsret til optagelse, der tidligere blev givet elever fra vore såkaldte bilande, i nogen grad har mistet sin betydning; - Vestindien har vi ikke mere, Færøerne har nu eget gymnasium og Grønland HF - kunne det i de mange internationale organisationer og institutioners tidehverv overvejes at give børn af danske, der virker i udlandet, f. eks. ved EF og OECD, en særlig mulighed for optagelse på Sorø Akademis Skole. Der kunne måske tillige gives børn, der har gået f. eks. på EF-skole i Bruxelles eller FN-skole i New York, lejlighed til en (kortere) efteruddannelse, kursus evt. feriekursus el. lign., der gjorde dem fortrolige med Danmark og dansk kultur. At Sorø Akademi vil være det rette sted herfor, bedre end nogen anden foreliggende mulighed, må være ubestrideligt.

Staten lever ikke op til sin vedligeholdelsesforpligtelse

Sorø Akademis Skoles velfærd må naturligvis altid ligge en gammel soraner på sinde.

I foråret 1958 fik vi i folketingets finansudvalg, hvoraf jeg var medlem, fra undervisningsministeriet et aktstykke, hvori det hed:

»Undervisningsministeriet stiller forslag om, at staten med virkning fra 1. april 1958 overtager de med driften af Sorø Akademis Skole forbundne udgifter, og at Stiftelsen Sorø Akademis årlige overskud fremtidig indgår i statskassen til hel eller delvis dækning af skolens driftsudgifter«.

Aftalen med staten 1958

Man redegjorde derefter for Stiftelsen Sorø Akademiets historie fra 1586 og for, »at dens økonomiske situation i de senere år udviser et meget mørkt billede«, og konkluderer i, at der »fastsættes følgende bestemmelser vedrørende forholdet mellem staten og Stiftelsen Sorø Akademi.

Staten påtager sig at drive Sorø Akademis Skole som en højere almen-skole..., medens Stiftelsen Sorø Akademi til staten vederlagsfrit overdrager brugsretten til de til Sorø Akademi hørende bygninger. Samtlige med skolens drift forbundne udgifter, herunder alle udgifter til vedligeholdelse og hovedindsættelse af skolens bygninger, afholdes herefter af staten under statskolernes budget, medens stiftelsen afholder egentlige anlægsudgifter vedrørende bygningerne, herunder udgiften ved den påtænkte udvidelse af skolen«.

Jeg foranledigede, at der, som det hed, blev »forlangt samråd« med undervisningsministeren med det for øje at søge bedst muligt at sikre, hvad der senere fik udtryk i finansudvalgets tiltrædelsesskrivelse af 4. juni 1958, hvori der til finansudvalgets principielle tilslutning føjedes:

»Finansudvalget skal dog henstille, at statens overtagelse af driften af Sorø Akademis Skole foretages på en sådan måde, at skolen i videst muligt omfang bevarer sin selvstændige status«.

Det bedste, der under de givne omstændigheder kunne opnås, var således at understrege ønsket om størst mulig selvstændig status for skolen. Det var for mig både objektivt rigtigt og en subjektiv tilfredsstillelse.

En anden historie er, at staten, til trods for at den udtrykkeligt påtager sig »alle udgifter til vedligeholdelse«, efter hvad jeg har set og hørt, på visse punkter ikke lever op til denne forpligtelse, hvad vi gamle soranere i givet fald må søge at medvirke til sker.

Udviklingen siden 1959 - ikke mindst den stærke inflation - har vist, at en revision tilsigtende en forbedring af ordningen er påkrævet. Den er så meget mere berettiget, som staten jo i en lang årrække anvendte store beløb af Sorø Akademis stiftelses midler til formål, der var skolen uvedkommende.

Jeg har den opfattelse, at gode kræfter nu bestræber sig på at få stiftelsens økonomiske status styrket. - Burde Soransk Samfund ikke overveje, om et udvalg af gamle soranere ikke kunne medvirke til at støtte sådanne bestræbelser?

Vi fik noget af værdi

Spørger man mig, om jeg var glad for at gå på Sorø, da jeg gik der, vil jeg helst svare, at jeg så afgjort er glad for at have gået på Sorø. Jeg ville nemlig have undværet de tre år der.

Jeg må med plusser og minusser i min tilværelse på Sorø Akademi være mine forældre

taknemlig for, at jeg kom på Sorø. Mindet derfra og derom bliver vel noget efterfølgende i erindringerne, men det var givet godt for én at gå der, og denne gamle skole står derfor mit hjerte nær.

Derfor skal det heller ikke skjules, at det, hvis intet særligt er i vejen, er et fast led i ritualer, at jeg, når jeg rejser med toget København-Korsør eller omvendt, i tide sørger for at kunne benytte de beskedne muligheder – på grund af skovbevoksningen er der efterhånden kun tre mindre – for at få et glimt af skolen først og fremmest og den gamle klosterkirke. Det er en opgave for Turistforeningen og andre gode kræfter at sørge for, at der sikres en bedre udsigt fra togene til Akademiet.

Man sagde år tilbage, at de, der gik på Englands Eton blev Empire builders – det er jo nu længst passé, men der var nok et element af sandhed deri.

Vi, der gik på Sorø, blev vel ingenlunde Empire builders eller blot noget i denne retning, men vi fik noget af værdi for vor senere tilværelse, noget der måske er svært at defi-

Læs i »JUL I SORØ 1979« bl.a.

Soraneren HERMOD LANNUNG's 7 sider store erindringsartikel med skoleminder.

»JUL I SORØ« udkommer fredag d. 16. november. 60 sider + omslag. Pris: 28,50 kr..

Bestilles heftet hos udgiveren, redaktør Osc. Lünell, Lillemarksvej 4, 4180 Sorø, inden 15. oktober, leveres heftet til favorprisen kr. 25,65 + porto.

ner, men en start, en baggrund, en ballast, en holdning eller i hvert fald vigtige elementer hertil, noget jeg nødig ville have undværet, og som nok har betydet en del for os, for vort liv og for vor mulighed for – i al beskedenhed – at gøre vor indsats i samfundet og vel også, hvis vi fik chancen dertil, ude i verden.

Hermold Lannung (S 14).

Frokosten i Frederiksberg

Rådhuskælder d. 6. september

Der må nu være noget om det med pressens magt og mediernes betydning, for jeg tror ikke, at man for 10–15 år siden kunne have hidlokket ialt 28 gammelsoranere, spændende over 71 årgange, for at høre om fisk! Men så mange var vi altså, 2 mere, end tjeneren havde regnet med.

Formanden Taarnhøj (S 37) bød kort velkommen, lod skolen leve og Hauchs vers af-synge, hvorpå vi en god stund rettede opmærksomheden mod de tilberedte fisk og anden føde, indtil ordet blev frit. Det var der flere, der benyttede sig af! Brask-Nielsen (R 21), der understreger, at han er fra Skive, mindedes sine første dage på skolen i 1916 med »de 7 gyldne baderegler og en rebstige«. (Er der nogen, som véd, hvor gammel denne spøg er? og hvornår den uddøde? Sx.), samt – selvfølgelig – O.B.s plænegymnastik og opræden som »cyklende general« i soldaterkorpset. Men især ville han rette en tak til skolen for det meget, han havde modtaget i de 5 år, hvor han havde fået kammerater, lært at holde af naturen, haft gode lærere og i det hele taget modtaget værdier, han havde nydt godt af hele livet. Ganske vist siger hans kone, at han er miljøskadet, men han kunne virkelig sige: »Liflig var vor ungdoms vår«!

Dette fik Clausen (æres- og S 25) til at mindes en opvisning af plæne-gømmestæk på Grønne, hvor en dreng oppe på skuldrene af en anden pludselig for øjnene af alle tilskuerne fik sine bukser revnet – hele vejen! Den stakkels dreng forsvandt, kobberrød i hovedet, ind mellem grankrogens skærmende træer og kom først frem igen meget senere.

Taarnhøj glædede sig over det store frem-

møde og den fine spredning (næsten 25 pct. fra de sidste 10 år), men var især glad over at se de to klassekammerater Jarulf og Refn; desuden overbragte han en hilsen fra Lt.col. Rambush (S 32), som nu bor i Schweiz og lige har meldt sig ind i samfundet.

Mikkelsen (R 29) ville fortælle, at 50-års jubilarene havde haft en meget fin sammenkomst i Sorø med 13 ud af 19 mulige, hvor de havde fået forevist skolen i dens nye indendørs skikkelse og haven, som havde været meget skøn. Han havde haft sit hjem i byen og undrede sig lidt over, om de nostalgiske følelser hos ham i anledning af jubilæet var anderledes end hos alumnerne – om der var forskel på Soranere.

Krog-Meyer (S 55) har sit arbejde i Varde og var her for første gang. Han understreger, at han var meget glad for bladet, men pointerede at de 10 årlige numre var det eneste, han og alle fjerntboende fik for deres kontingent (Gad vide, hvad Jydsk Afdeling siger til det? Sx.). Det kunne være i orden med eventuelt at sætte kontingentet i vejret, men ellers sagde han fra med hensyn til ekstra bidragsindsamlinger og havde demonstrativt undladt at deltage deri. – Taarnhøj trøstede ham med, at han nok skulle få bladet alligevel, og Clausen forklarede, at bladet/samfundet havde tjent 30.000 kr. ved at skifte trykkeri og nedsætte nummerantallet til 10 om året.

Så fik Møller Christensen (S 51) ordet. Det var både lærerigt og spændende at høre en fagmand tale om disse aktuelle og økonomisk vigtige problemer, som vi vel kun har haft et fåtalt begreb om indholdet af, når aviserne omtaler torskekvotaer, sperlingkassen og havneblokerende fiskere. Sagen er simpelthen, at i de sidste 15–20 år er fiskeriet steget voldsomt, flere kuttere bygget, mere effektive redskaber indført og fangsterne steget – danskerne har

således tredoblet fangsterne i Nordsøen til 2.000.000 tons årligt – men fiskebestanden er ikke vokset tilsvarende! Det er ikke blot et vest-europæisk problem, men eksisterer i alle have, således at det samlede kvantum fangne fisk nu er 70 mill. tons, og at det er ved at stagnere, altså at der ikke er fisk til mere end nogenlunde denne udnyttelse. Fordelingen af fangsterne medfører – mildt sagt – internationale problemer, der har givet sig udslag i udvidede fiskerigrænser, EF-hav, kvoter og havretskonferencer. Man søger at træffe aftaler, men det kniber med at få dem gjort effektive. Hvis fiskeriet af én slags fisk eller i ét hav må indskrænkes, vil de enkelte landes fiskere naturligt søge andre fisk eller andre områder, så problemerne blot bliver flyttet uden at blive løst. Dertil kommer, at fiskene jo ikke kender reglerne, men bare svømmer, som de vil!

Det er egentlig det sidste, der er fiskeriologiens felt: at kende fiskearternes ændringer og vaner, iagttage de enkelte arters fordeling på størrelse og alder, kontrollere mængden samt selvfølgelig at give disse informationer videre. Arbejdet er organiseret internationalt med arbejdsgrupper for hver enkelt fiskeart, og andre grupper for de enkelte havområder. Resultatet videregives til de bestemmende organer i form af prognoser om bestandens størrelse og virkning af forskellig intensitet i fangsten. Han sluttede med at understrege, at nu var situationen blevet så alvorlig, at politikerne – i hvert fald i Danmark – var begyndt at rette sig efter biolo-

gernes prognoser, men uden at tage tilstrækkelig hensyn til de erhvervsmæssige, økonomiske og sociale konsekvenser af deres forholdsregler.

Adspurgt af Rantzau (R 37) oplyste han endvidere, 1) at industrifisk er små fisk – sperling, tobis og brisling, der ender som fiskeolie, som især bruges til margarinefremstilling, og fiskemel, som bruges til både foder og menneskeføde, uden at der går særlig mange kalorier eller proteiner tabt; 2) at de omtalte fisk faktisk kun findes ved fastlandssoklerne, og at det endnu ikke er teknisk muligt at befiske de store havdybder, hvor der i øvrigt siges at gå store mængder blæksprutter!

Formanden takkede, vi klappede og brød derefter op efter at have fået meget at vide, som »vi min tro ikke vidste til forn«.

Øvrige tilstedeværende: Palslev (S 08), H. Krog-Meyer (æres- og R 09), Ellen Vibeke Jensen (æres- og S 13), C. C. Andersen (S 14), Suhr (S 14), Jornil (R 19), Dégner (R 21), Kamman (S 27), Stauning (R 29), Saxtorph (S 40), Grell (S 48), Dalgaard (S 50 og S 78), Kai Hørby (S 54), Eliassen, Eller Nysted og Kiewow (S 73'ere), V. Jessen og Jølver (S 78'ere).

Nachspiel vist som sædvanlig 6-7 stk.

N. Sx.

PS. Palslev beder mig sige, at han *ikke* har sejlet fra Boston til Kap Horn, men i det hele har tilbagelagt på langtur i kajak en strækning svarende til den afstand...

N. Sx.

Et hurtigt svar

Viggo Mikkelsen (R 29) luftede ved frokosten 6. september tanken, om de nostalgiske følelser f.eks. ved jubilæer var anderledes hos de skolesøgende end hos alumner. Han tog sit udgangspunkt i nogle bemærkninger af Chr. Elling (S 20), der ved slig lejlighed havde lidt af tilsvarende anfægtelser, og Mikkelsen gik så vidt, at han talte om »rigtige« soranere og derimod »andre« og spurgte endda Ellen Vibeke Jensen (S 13), om *hun* følte sig som »rigtig soraner«. – Svaret var »Ja«! – Lad mig som hjemmeboende soraner i årene 1936-40 sige, at denne distinktion mellem »rigtige« og andre (= mindreværdige) soranere ikke alene er ganske forkert og helt imod den ånd, som præger vort kammeratskab i Soransk Samfund, men også futill!

Selvfølgelig er der forskel på Soranere, thi vi ere af mange slags: Nogle kom på skolen i 1. m. og gik ud af realklassen 15 år gamle; deres indtryk er anderledes end hans, som kom ind i 1. g. 15 år gammel og gik ud som en (næsten) voksen student, da han var 18-19 år. Hvad med dem, der kom ind f.eks. i 3. m. og gik ud efter 2-3 år uden eksamen; endelig er der nogle, som har været på skolen alle 7-8 år fra 1. m. til 3. G. Hver af disse kan have været alumne eller have boet i pension i byen eller have haft deres hjem i Sorø. Er en dreng, der har været alumne i 2 år og

iøvrigt gået ud efter 2. m. mere »rigtig« soraner end en med sit hjem i Sorø, som har gået alle 7 år på skolen? — osv. osv.

Selvfølgelig er der forskel på de indtryk og påvirkninger, man har modtaget *på* skolen, afhængig af om man var på kostskole, pensionær i byen eller blot frekventerede det lokale gymnasium, men jeg mener, at det i den sidste ende drejer sig om, hvordan ens skoletid har været, altså de påvirkninger og værdier vi har modtaget *af* skolen; og vi som føler, at dette har været godt og givtigt, og derfor altså er medlem af Soransk Samfund og/eller tropper op til jubilæer, er både realister og studenter, alumner og skolesøgende. Denne skelnen er uvæsentlig; det vigtigste er, at vi på forskellig måde i de mest påvirkelige år af vort liv har modtaget indtryk og udviklende impulser, som vi nu opfatter som fælles.

Nej, Mikkelsen! Jeg tror, du roligt kan lægge dine bekymringer og tvivl på hylden. Som jeg skrev i SB 6/78 mener jeg, at vi skolesøgende faktisk har fået både i pose og sæk.

At jeg hele tiden har nævnt drenge skyldes, at jeg jo skulle have alumnerne med i mine sammenligninger. Spørgsmålet om vort kvindelige æresmedlem ikke skulle være rigtig soraner er i sig selv absurd.

Niels Saxtorph (S 40).

Dansk Cricketforbund i 25 år

er titlen på et stærkt udvidet (84 sider) nummer af det velkendte blad Cricket, udsendt i foråret 1979 (9. maj), der bringer en kort oversigt over crickets historie med hovedvægten lagt på de sidste 25 år. De enkelte klubber får hver sit korte afsnit, og så er der statistikker over kampe, både danske og internationale.

Soranerbladet tillader sig at citere, hvad der står om »Soranerne« og Sorø Cricketklub:

C. C. Soranerne

— Soranerne har fejret 25 års jubilæum sammen med DCF. Gamle elever fra Sorø Akademi startede klubben i 1954. Det var langt fra begyndere. En samling solide criceters, der havde fået den cricketmæssige baggrund på Store Plads på Akademiet, og som derefter havde slået deres folder i forskellige klubber.

De fandt først et tilholdssted sammen med »Schneekloth« (der nu hedder Svanholm) på bane med et par fodbold-ditto. Bauehøj-banerne, hvor de to klubber delte banerne var af Københavns kommune lovet som cricketspillels højborg, men allerede den gang var banen af en sådan beskaffenhed, at Soranerne hurtigt fandt andre græsgange. De fik et blivende sted på Gentofte stadion, der i en årrække bød på de bedste forhold for cricket i København. Synd med de dejlige omgivelser, at man aldrig fik en ungdomsafdeling op at stå. Men det var vel egentlig heller ikke meningen med klubben.

På den anden side var det oplagt — som den manglende tilgang fra Sorø Akademi i tresserne blev åbenbar — at hvis Soranerne skulle have fremgang på ny, måtte man skifte standpunkt med hensyn til det at være en lukket klub. I realiteten har man åbnet nu — i hvert fald for udlændinge — og havde man taget dette skridt før, havde krisen måske ikke været så overhængende, som den er i jubilæumssæsonen.

Soranerne fik en forrygende start efter sin stiftelse. Efter blot to sæsoner i mellemrækken tilbragtes fem år uhyre nær toppen af 2. division Øst, og det store mål, oprykning til 1. division, nåedes i 1960. Her var klubben til og med 1973. Bedste placeringer to gange nummer fem og de første 10 år med nogenlunde afstand fra nedrykningsdramaerne. Men alderen begyndte at trykke, kastningen, der til alle tider havde været et smertensbarn, blev helt ufarlig, og i 1974 stod der 2. division på klubben. I 1978 er man placeret i 3. division Øst, det laveste siden 1955.

Soranerne har vel aldrig været tænkt som en »konkurrenceforening« i større stil, men de gode år bød alligevel på spillere helt i toppen. Ved B93's sammenbrud i 1958 fik Soranerne tilgang af Hans Rasmusen. Hans legcutters har i mere end 15 år været et uvurderligt aktiv. En landsholdsplads lå længe og luede, men de skiftende UK'er havde ikke tillid til, at Rasmusens kastning kunne opveje hans mindre kvaliteter i de to andre discipli-

ner. Men vi husker stadig Rasmusens »skræp« om, at hans gærdeantal ville være fordoblet med en AaB-mark i ryggen, og noget er der måske om det. For markspil har nu aldrig været Soranernes bedste aktiv. Som støtte på kastesiden havde Rasmusen fortrinsvis den præcise seamer Jørgen Hansen, der mangan en gang også blev tungen på vægtskålen.

Kønnere offdrives end dem, Jørgen Arnsbjerg siden 1955 har leveret i Soranerne, gives ikke i dette land. Men det har nu været englænderen Frank Pearson, som i de sidste mange år har stået for det mest effektive gærdespil. Sammen med australieren Allan Bloom dannede han en årrække en af landets bedste åbningskonstellationer. Brødrene Sidney og Peer Nørgaard har bidraget til Soranernes brede gærdeside. Peer Nørgaard er klubbens eneste landsholdsspiller. Men gennem tykt og tyndt har særligt Sidney Nørgaard holdt klubben fane høje og det både på den administrative og den spillemæssige front. Han fortjener mest af alle, at Soranerne kan fejre næste runde tal i fremgangens tegn.

Sorø Cricket Club

I 1959, 1973 og 1974 var Sorø i 1. division, ellers har klubben ført en omflakkende tilværelse i 2. og 3. division og mellemrækken.

Sorø stod for en af de mest uventede præstationer i DCF, da klubben sensationelt — efter kun et år i 2. division — rykkede op i første i 1959. Lutter unge mennesker, ikke alle med de store medfødte evner, men båret frem af lederen John Corrells fanatiske entusiasme. Det blev kronen på et livsværk i crickets tjeneste for Correll, der nogle år senere — tragisk tidligt — døde og efterlod et ledermæssigt tomrum i klubben.

Men da først Sorø var i 1. division, viste det sig, at hverken evner eller rutine slog til, og klubben rutede nedad — helt ned i mellemrækken, hvor den havde svære år.

Men historien gentog sig til en vis grad 14 år senere, hvor et Sorø-hold, stort set baseret på urutineret ungdom plus enkelte stjerner i Ole og Ib Hüchelkamp samt bowlerne John Hansen og Jørgen Sarøe, helt uventet formåede at komme op i 1. division og overleve et enkelt år. Men når de fire er nævnt, og left-handeren Preben Hansen — come back efter pointsrige år i KB — er husket, må det i sandhedens interesse bemærkes, at den resterende del af holdet knap nok kunne have vundet en mellemrækkekamp. Det viste sig da også, at da John Hansen lagde op og Ib Hüchelkamp rejste, dumpede holdet ned i 3. division.

For tredje gang rekonstruerer Sorø nu. Men denne gang måske nok under kyndigere hænder. Som læremester findes ikke mange bedre i dette land end den kont spillende Ole Hüchelkamp, og i den tilbagevendte Jørgen E. Petersen har man skaffet sig en formand af en sjælden entusiasme. Det nye kuld tæller løfterrige spillere, bl. a. Alex Olsen, en lovende offskruer og en determineret gærdetype, og i Jørgen Eliassen havde man i 1978 3. divisions enerådende kaster. (Fortsættes s. 126).

Byggeteknisk Studiearkiv

Arkitekt Dan Trier Finks (S 27) livsværk

Dan Trier Fink, født 10. oktober 1908, opt. i 1. g 1924, student (m) 1927, uddannet ved Kunstakademiets arkitektskole, leder af Byggeteknisk Studiearkiv 1930-79.

Yderligere oplysninger, se Soranerbiografier 1900-60.

Kære Dan Fink.

Det er en helt usædvanlig embedsperiode, som i dag afsluttes med Deres afgang som leder af Byggeteknisk Studiearkiv – efter en enestående indsats gennem næsten 50 år.

Byggeteknisk Studiearkiv blev dannet i det ganske små i 1928 på initiativ af studerende, som følte et behov for at skaffe sig fyldigere studiemateriale ved at indsamle tegninger af opførte bygninger af alle kategorier – og de studerende måtte selv bekoste driften de første år – og selv påtage sig alt ubetalt arbejde – men allerede 1. oktober 1930 blev ledelsen overtaget af den ganske unge arkitekt Dan Fink, 22 år gammel – og få år efter blev De i en årrække lærer på Arkitektskolen. Jeg har selv haft Dem som lærer og leder af hovedfaget i mit andet studieår.

Hvad Byggeteknisk Studiearkiv angår, var De fra starten overbevist om nødvendigheden af en moderne institution af denne art som baggrund for en arkitektuddannelse – og De gjorde fra starten studiearkivets skæbne og udvikling til Deres. De fik allerede i 1932 studiearkivet frem til det store omfang og den høje status, som det i dag har som hovedbibliotek for bygningsplanlægning. Man kan roligt sige – at Studiearkivet er Deres værk.

Det har ikke været noget let job, blandt andet fordi Arkitektskolens skiftende ledelser og råd gennemgående kun trevnt har fulgt Dan Finks initiativer og visioner – hvad der til tider med en vis ret har gjort Dem skuffet og måske også enkelte gange bitter. Men disse skuffelser har tilsyneladende kun yderligere øget Deres indsats for Studiearkivet – og det er kun gennem sej stædighed – en flid og ihærdighed ud over alle grænser og en stor personlig administrativ dygtighed, at de store resultater er nået.

Den første beskedne start i 1928 var kilden til verdens første dokumenterede dokumentationscenter – og dette forhold har utvivlsomt været et særligt incitament for Dem, efterhånden som et behov for information og byggedokumentation og tanker om oprettelse af lignende institutioner modnedes ude i verden. På internationalt plan blev De, Dan Fink, en central person ved opbygningen af først CIDB 1948 – International Council for Building Documentation, som senere blev til CIB – International Council for Building Research, Studies and Documentation.

Man skulle forvente, at opbygningen af – og ledelsen af studiearkivet måtte have krævet mere end et fulltime job – men med Deres

energi og myreflid har De samtidig forestået en omfattende arkitektvirksomhed – og De har en stor litterær produktion om bygningstekniske emner og byggedokumentation bag Dem. Teori og praksis har altid fulgtes hos Dem som en naturlig forudsætning.

I dag er Byggeteknisk Studiearkiv anerkendt og respekteret. Det er blevet et uundværligt led inden for byggeri og planlægning – således som De fra starten forudså det – og det anvendes i lige grad af både Arkitektskolens egne studerende – og af fagfolk uden for skolen.

Fra revisionsdepartementets side er der for et par år siden krævet en undersøgelse af – i hvilket omfang Kunstakademiets to institutioner – Kunstakademiets Bibliotek og Byggeteknisk Studiearkiv måtte overlape hinanden – og der er peget på muligheder for en hel eller delvis sammenlægning.

Dette har arkitektskolen ikke uden videre kunnet sidde overhørigt – og der er nedsat en lille hurtigt arbejdende kommission under formandskab af civilingeniør Søren Rasmussen, som i disse dage er ved at afslutte en rapport, som skal anvendes som støtte for Arkitektskolens fagråd i forbindelse med udarbejdelse af en plan for Studiearkivets fremtid – og et oplæg for en ny ledelse.

Ingen, der kender bare lidt til Studiearkivet, kan have været i tvivl om Dan Finks exorbitante engagement – og at De har ment, hvad De har sagt i flere af Deres taler, når De har kaldt Studiearkivet for Deres hjertebar. – Alle forstår, at det er svært at skilles fra et hjertebar – og svært at se, at et hjertebar kan passes og ledes af andre med samme omhu, ømhed og kærlighed som den, De gennem disse næsten 50 år har lagt i Studiearkivet.

Men vilkårene er nu engang sådan her i verden, at alt og alle har sin begrænsede tid. – Vi har på Arkitektskolen en velbegrundet tillid til, at Deres hjertebar nu er voksen og levedygtig med en stor stab af dygtige medarbejdere – og at Studiearkivet vil kunne fungere til nytte og glæde for skolen og alle uden for skolen inden for bygge- og planlægningssektoren – under en ny ledelse.

De har, Dan Fink, efterladt et sjældent stort og betydningsfuldt livsværk, som De bør kunne se tilbage på med stolthed og glæde – og Arkitektskolen har al mulig grund til at være Dem taknemmelig for en livslang indsats for arkitektuddannelsen og arkitektfaget gennem opbygningen af Byggeteknisk Studiearkiv.

Vi siger Dem tak, Dan Fink. Vi lover, at vi vil tage vel vare på Deres hjertebar i nær tilknytning til arkitektuddannelsen – og vi ønsker Dem personligt mange gode arbejdsår fremover. At De skulle sidde med hænderne i skødet – kan ingen forestille sig. Jeg vil gerne slutte vor tak og gode ønsker for fremtiden med et trefoldigt hurra

Tobias Faber.

Skal Sorø klosterkirke være domkirke i et nyt stift?

En randbemærkning med interessant perspektiv fra Kristeligt Dagblad den 22/8 1979, indsendt af kontorchef A.G. Niegaard (R 47).

Af Peter Balslev Clausen.

Der har været talt og skrevet en del om, at Helsingør stift er blevet for stort og bør deles. Det kan synes lidt tidligt at dele stiftet allerede nu, kun 20 år efter, at det 1960 blev udskilt fra Københavns stift, men i betragtning af den eksplosive befolkningsudvikling i området gennem 1960-erne og 70-erne er der ikke noget overraskende ved tanken, snarere tværtimod.

Når delingstanken er aktuel netop nu, skyldes det, at stiftets biskop, J. B. Leer-Andersen, til næste år falder for aldersgrænsen, og den mulighed at vælge to biskopper i stedet for en derfor er til stede. Det har i den forbindelse været foreslået at dele stiftet i to halvdele, en nordlig og en sydlig.

Hvor nærliggende en sådan løsning på problemet end kan forekomme, er det dog ikke den mest naturlige. Det naturlige vil være at samle de områder, der har fælles problemer, i samme stift, og i den forbindelse at inddrage hele hovedstadsområdet i en samlet planlægning. Det vil sige, at en nyordning af den kirkelige administration i Københavns omegn også bør inddrage den østlige del af Roskilde stift.

I Roskilde stift falder biskop Hans Kvist for aldersgrænsen sommeren 1981, altså et halvt år efter biskop Leer-Andersen. Dette relative sammenfald af de to biskoppers afgang giver mulighed for en samtidig omstrukturering af de to stifter. Med de to stiftsbyer som udgangspunkt vil der kunne dannes to stifter, der deler Københavns omegn mellem sig, idet Helsingør stift kommer til at omfatte den nordlige

og Roskilde stift den vestlige del af hovedstadsområdet udenfor Københavns kommune. Samtidig vil den del af det nuværende Roskilde stift, der ligger udenfor hovedstadsområdet, kunne udskilles som et rent sjællandsk stift.

Som stiftsby for dette stift vil det være naturligt at tænke på det centralt beliggende Sorø, hvor ikke alene den store klosterkirke vil være en værdig domkirke, men hvor også de kulturelle og administrative traditioner – Sorø er »hovedstad« for Vestsjællands amt – gør det naturligt at placere en ny stiftsadministration.

Ved en sådan nyordning af den kirkelige administration på Sjælland fordelt på 4 stifter vil der opnås en større ensartethed indenfor de enkelte stifter, end tilfældet er nu, og de vil hver for sig få en mere overkommelig størrelse. Dette vil ikke alene være af værdi for den biskop og stiftadministration, der skal kunne overskue hvert enkelt stift med dets provstier og sogne.

Det vil også være værdifuldt for de enkelte menigheder i stifterne med deres præster og menighedsråd i disses indbyrdes fællesskab og samarbejde. Det er ude i de enkelte sogne, det kirkelige liv skal leves og slaget skal slås for folkekirkens fremtid, men der er opgaver, der bedst kan løses, når der løftes i flok, og det hjælper at tale med andre om de problemer, der er fælles. Hertil kræves overskuelige, nogenlunde ensartede enheder, sådan som de vil kunne etableres på Sjælland i løbet af de næste par år. Det er endnu ikke for sent at gå i gang.

Soranske noter

David Gress-Wright (S. 1970), som lige har oversat Tolkien's »Silmarillion« til Gyldendal, svigter ikke sit hovedfag, latinen. Han har lige haft et amerikansk stipendium til ophold i Rom, hvor han har arbejdet med at udgive teksten til et håndskrift fra 1200-tallet »Gesta Innocentii Tertii« (= »Innocens III's bedrifter«; han var pave 1198–1216). Nu har Statens humanistiske Forskningsråd bevilget ham en passende sum til at gøre arbejdet færdigt, så det kan resultere i en amerikansk doktorgrad (Ph.D.).

Saxtorph.

P. s.: Det synes langt af vejen, men Innocens III var en af de paver, hvis politik havde en meget stor betydning for hele Vesteuropas historie; det er meget glædeligt, at amerikanske og danske institutioner kan samarbejde i at bringe en ung dansk forsker frem. Sx.

Apropos Vandbal

Den almindelige forklaring på navnet er, at eleverne og deres damer forfriskede sig med vand, der blev sat frem i en jernbalje i Ø. H. (festsalens forrum). Ved siden af baljen stod på bordet en halv snes glas, som efter brugen skylledes i baljen, hvorpå de fyldtes med det samme skyllevand, og det var der ingen, der havde ondt af — sådan var det bare!

Nu har Ole Warthoe-Hansen (S. 34) læst i Sorø Avis for den 23. november 1868, at der klages bittert over det kniberi, som rigsdagen udviser med hensyn til alle udgifter ved selve Sorø Akademi, mens dets midler med rund hånd øses ud til alle mulige uvedkommende formål. Ja, det går så vidt med sparsommeligheden, at man ikke ved opdragelsesanstaltens småfester har råd til at byde damerne andet end en kop the. Folkeviddet har derfor benævnt disse fester *Akademiets vandballe*.

Mon det ikke er en af de første gange, denne betegnelse er brugt?

Et brev til Baldur

Selv om gymnasieforeningen »Baldur« som bekendt forlængst er afgået ved døden, kan det stadig forekomme, at der kommer breve til den, og så er der ikke andet at gøre end at bryde brevhemmeligheden, for Baldurs arkiv befinder sig i bedste velgående (og det er ret fyldigt) på Sorø Akademis Bibliotek, og samstedts går også posten hen, når den slags breve kommer.

For nylig kom der et brev fra Institutet for dansk Skolehistorie, hvor man er begyndt at interessere sig for danske gymnasieforeninger fra perioden 1860—1910. Anledningen er, at man i Island interesserer sig for dette spørgsmål, og med brevet fra instituttet fulgte en fotokopi af et brev som et eksempel på, hvad sagen drejede sig om. Brevet er dateret: »Sorø gymnasium d. 16. april 1889«, og jeg kan ikke nære mig for at citere et stykke af det:

Overskriften kan passende være:

Den kloge kan skifte mening ...

Søndag d. 28. april skal vort yngre hold spille en fodboldkamp med et jævnaldrende af Københavns Boldklub. Vi vente grusomt nederlag og have nærmest kun taget mod udfordringen for at skærpe interessen. Det begynder nemlig at se sort ud hernede, da alle de yngre have fået en uforståelig lidenskab for *at lege sol-dater*. Det er *en af skolens yngre lærere (hr. Lauritzen)*, en *kraftidiot*, der har sat dette i gang. Det er i højeste grad barnagtigt, men griber ikke desto mindre om sig i en foruroligende grad, så at vi ældre må anvende al kraft for at holde igen.

Ordensdekorationer

Professor dr. jur. Mogens Koktvedgaard (S 32) dommer i Fåborg Niels Ole Mitens (S 35) og arkitekt M.a.a. Dan Fink (S 27), er alle tre blevet riddere af Dannebrog af første grad.

Malavi

Igen i år blev dronningens fødselsdag fejret hos *Lone og Andreas Christiani* (R 57) (honorær konsul for Danmark, Norge og Sverige og filialbestyrer for Ø.K.). Anledningen samler altid mange, men i år vistnok flere end nogensinde, 55–60 personer.

Efter konsulens tale og afsyngelse af »Kong Christian« og »Der er et yndigt land«, blev der budt på små håndmadder med dansk pålæg, altsammen hjemmelavet af fru Lone. Et stort arbejde, der blev meget påskønnet. Der var drinks eftersom hver især havde lyst – og derefter dans til over midnat.

Danmarksposten,
juni 1979, s. 45.

I anledning af Hans Majestæts fødselsdag havde vi stor middag og om aftenen et glimrende bal, som hjerterne ikke gik usårede ud af.

Eders ytringer om, at »mad er mands styrke« blev modtagne med stort bifald. Tro dog derfor ikke, at vi nedsynke i materialisme. —

Brevet er underskrevet *H. Raaschou-Nielsen* (S 1889 og senere rektor i Sorø i 30 år fra 1911 til 1941).

Baldurs arkiv er i besiddelse af fire bind breve, som er modtaget fra København, Nykøbing F, Herlufshom, Bergen, Kristiansand, Uppsala, Linköping, Reykjavik, Århus, Randers, Horsens, Aalborg, Viborg, Odense, Drammen, Fredericia, Kristiania, Lund, Göteborg, Torslanda, Ribe, Roskilde, og en del nyere breve. I Reykjavik er der 12 breve fra Sorø, som vi har fået løfte om kopi af, og efterhånden som bolden kommer til at rulle, kan det udvikle sig til noget spændende, hvis de andre skolers foreningsarkiver er lige så fyldige som vort.

Udover korrespondancen, som omtales ovenfor, rummer Baldurs arkiv også bødeprotokoller, mødereferater og bedst af alt det i begyndelsen håndskrevne, senere maskinskrevne blad »Minerva«, et kritisk, æstetisk og humoristisk blad, der kun kom i ét eksemplar, og som heldigvis er bevaret i stor udstrækning fra en periode, der strækker sig over 100 år.

En gennemgang af dette rige stof i prosa, poesi og tegninger ville give mange bidrag til skolens historie og livet hernede, og da bladet kun findes i ét eksemplar, kunne man boltrere sig, som man havde lyst.

Soranske dødsfald

BØRGE E. WENDT LAURSEN (1922)

20. september 1905–6. april 1978

GUDMUND EVENSEN (S 1926)

18. maj 1908–30. maj 1979

JOHANNES L. WARRER (1907)

31. juli 1892–1. juni 1979

AXEL HAGBARD BRØNDKJÆR (R 1918)

3. maj 1901–24. marts 1979

LOUIS VOLQUARTZ (1906)

24. februar 1891–1. juli 1979

ALBERT MATHIESEN (S 1910)

23. december 1892–17. juni 1979

SVEND AAGE FISCHER (S 1902)

28. juli 1884–1. juni 1979

BØRGE VEILØ (S 1929)

1. december 1911–14. juli 1979

OLAF RYE HANSEN (R 1914)

6. juli 1898–30. juli 1979

OLE CHRISTIAN VIKTOR ERNBERG

GAD (S 1923)

28. marts 1906–16. august 1979

OTTO VALENTINER (R 1919)

3. december 1901–11. september 1979

CARL-CHRISTIAN HOFFGAARD (R 1917)

5. februar 1901–29. august 1979

SVEN AAGE BORCHORST (R 1916)

20. april 1900–7. september 1979

Samtale med skuespilleren og maleren Aage Trolle Blumensaadt om Herman Bang

Dagens Nyheder skrev 8. april 1934:

En mand, som var nær knyttet til Herman Bang og i dennes sidste leveår udførte arbejdet som hans privatsekretær, Aage Trolle Blumensaadt (R 1905) død 1939, har hos Ramme-Larsen i Klosterstræde åbnet en udstilling af sine malerier. Blumensaadt stammer fra Odense, kom efter sine forædres død på Sorø Akademi, hvor han boede hos den kendte lektor *Matthiessen* i Ingemanns romantiske hus. For at nå sine ønskers mål: at blive maler, lærte han sidenhen tegning hos *Tersløse* i Odense, der har undervist så mange af de fynske kunstnere, og for at have »noget i ryggen« blev han sat i tømrerlære. En tid lang foretog han en eskapade fra den bildende kunst til de skrå brædder og optrådte som skuespiller på Dagmar-teatret, Casino og i provinsen. Vi traf Blumensaadt i går på udstillingen og bad ham fortælle lidt om sin forbindelse med Herman Bang.

— Første gang jeg traf ham, var hos lektor *Matthiessen* i Sorø, hvor han læste op. Det gjorde et uudsletteligt indtryk på min skolekammerat *Henry Hellsen* (1905) og mig, og ved at kopiere Bang fejrede jeg blandt eleverne mine første skuespillertriumfer. Da han siden hen så mig prøve på Dagmar-teatret, skaffede han mig ind på Casino, og under hans instruktion oplevede jeg mange festlige timer. *Gunnar Sommerfeldt* prøvede samtidig med mig, og Bang, som gav replikkerne op, agerede så ivrigt med, at direktør *Liebmann* måtte kalde ham ned på tilskuerpladsen.

— Hvori bestod Deres arbejde som Bangs privatsekretær?

— Blandt andet i at skrive hans artikler til »København«. Ofte behandlede de så besynderlige emner som »Vandvognene i København« eller hvorfor ikke københavnere havde hver sin kolonihave i Tibirke. Jeg spåede ham da af erfaring, at de ville blive refuserede, og han sagde: Blumensaadt siger, at den ikke bliver antaget, så bliver den ikke antaget.

— Hvor længe var De sekretær hos Bang?

— Lige til han drog ud på sin sidste rejse. Før han forlod København, sagde han: »Nu rejser jeg til Stockholm og derfra til »Sann« Petersborg og derfra til Vladivostok og derfra til »Sann« Francisco — og dér dør jeg — og så til Chicago, og så tager jeg hjem på Gl. Kongevej!« Han døde altid, men overlevede det som oftest, — denne gang blev det altså alvor.

— Hvad havde De for roller som skuespiller?

— Væsentlig karakterroller. Mine bedste erindringer fra skuespillertiden knytter sig til »Bjerg Eyvind og hans Hustru« og Shakespeares »Livet i Skoven«, hvor jeg spillede sammen med fru *Dybwad*, den største sceniske personlighed, jeg har mødt. Det var morsomme tider på Dagmar-teatret, alle vore store skuespillerinder var dengang samlede under

ét tag: fru Betty Nansen, Bodil Ipsen, Oda Nielsen, fru Rindom, Natalie Krause, Clara Wieth og Mathilde Nielsen. Jeg spillede desuden ridefogeden i »Ambrosius« sammen med Adam Poulsen og Natalie Krause og digteren i »Mester og Lærling«. Den sidste var min betydeligste præstation, og med den gjorde jeg så megen lykke, at jeg ikke fik flere roller!

—th.

Indsendt af *Max Ebert* (S 35).

En sinolog har vi også!

Anne Wedell-Wedellsborg, 32 (S -65), baronesse, cand. phil., er sinolog. Det vil sige, at hun er kandidat i kinesisk. Hun er datter af tidligere amtmand, baron, kammerherre Wilhelm Wedell-Wedellsborg, Sorø, og blev som ganske ung ved et tilfælde interesseret i gammel kinesisk filosofi. Efterhånden fik hun også interesse for det moderne Kina og har studeret ved universitetet i Peking i 1974 og i 1977/78. Hun taler perfekt kinesisk og underviser i moderne kinesisk politik, sprog og historie ved Århus Universitet. Hun har 20–30 studenter på holdet. Hun har skrevet en del om Kina, bl. a. værket »Kinesisk Kulturdebat mellem 1949 og 1965«, som i 1977 udkom på Akademisk Forlag. Til den H. C. Andersen-udstilling, som åbner i Peking, når det danske regentpar kommer derover i næste måned, har hun oversat museumsinspektør Hanne Westergaards artikel om H. C. Andersens blomsterdekorationer, og hun har bearbejdet en del af udstillingens øvrige skriftlige materiale.

Hun er gift med cand. scient. pol. *Clemens Stubbe Østergaard* (S 65), der ligeledes arbejder med Kina som speciale, men ikke kan sproget. Han besøgte sin kone under hendes 2 ophold i Peking — sidste gang havde han deres nu 4-årige søn Niklas med. Han udgiver i næste måned hos Gyldendal en bog om kinesiske folkekommuner. Anne Wedell-Wedellsborg interesserer sig yderligere for astronomi.

Studenterholdet 1929

Holdet fra 1929 var et »besynderligt« hold (fra »den besynderlige skole«).

Det var et godt hold, 37 studenter, hvoraf 6 med udmærkelse, og 23 blev akademikere.

Vi havde et glimrende kammeratskab og sammenhold og mødtes hvert 5. år i Sorø (undt. 1944).

Usædvanligt var det også, at 25-års jubilæet holdtes på skolen og dette i rektorboligen, idet Arne Østergaard, som selv er fra -29, og Thora Ø. med sædvanlig gæstfrihed havde bedt os fejre aftenen der.

Vi mødtes om eftermiddagen til en velkomstskaal og gik så til skolens sydtrappe til fotografering. Spiste derpå middag med gode taler og havde en meget vellykket aften.

Vi savnede de 10 afdøde, de 3 færingere og nogle, der var syge, bortrejste eller af anden grund forhindrede.

Men vi var dog 17, der deltog, og dertil Thora Marcus, C. C. og Nordahl, som alle kastede ekstra glans over sammenkomsten.
(Forsidebilledet). O. H.

Dansk Cricket Forbund 25 år

(Fortsat fra side 121).

Kuldet har gode forgængere fra de første år under DCF. Huskes vil folk som Ove Christiansen, en mand, der fyldte godt i land-skabet, og længere tilbage gudbenådede cricke-ters som Erik Bille, Erik Richardt og Helge Sarøe. Men i øvrigt er det Sorø Cricket Club, der har været med til at skabe mange af Soranernes fremtrædende spillere, som f.eks. Jørgen Arnsbjerg, John Jørgensen, Jørgen Hansen og Peer Nørgaard.

Nyt om Holberg

»A Guide to the Writings of Ludvig Holberg and to his Manor-House Tersløsegaard«.

Professor F. J. Billeskov Jansen, der er gammel herlovianer og velkendt som Holbergforsker, har af hensyn til udenlandske gæster på Tersløsegaard skrevet et hefte med ovenanførte titel, smukt illustreret dels med et udvalg af billeder fra Holbergudgaven i 12 bind af samme udgiver, der udkom på Rosenkilde og Baggers forlag 1969-71 og dels med et par nye optagelser. Heftet er udgivet af Den Holbergske Stiftelse Tersløsegaard med støtte fra VELUX FONDEN. Heftet sælges på Tersløsegaard for 10 kr., men det kan også rekvireres ved at sende 15 kr. til Tersløsegaard, Tersløse, 4293 Dianalund, så tilsendes det portofrit.

Heftet kan anbefales på det bedste. Forfatterens navn borger for kvaliteten, og man får en udmærket kortfattet, nøgtern og saglig oversigt over Holbergs liv, værker, og indsats i dansk åndsliv, ja, ovenikøbet suppleret med uddrag af »Jeppe« og »Erasmus«.

»Utrykte Holbergiana i universitetsarkivet«

ved cand. mag. Svend Eegholm-Petersen, 132 sider, fremstillet hos Poul Kristensen, Herning. Pris 90,20 kr., udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab for at markere Københavns Universitets 500-års julilæum. Holbergmanuskripter og autografer er som bekendt sjældne (og kostbare!), men her foreligger en lang række sådanne autografer og notater af Holberg, der kaster strejflys over ham selv og hans embedsførelse som professor og kvæstor ved universitetet i knap 40 år. De er fundet frem ved en gennemgang af universitets nyordnede arkiv og er en udløber af arbejdet med *den store Holbergordbog*, der har stået på siden 1945, og som nu udgives i de kom-

mende 5 år, så hele værket er færdigt til 1984, Holbergs 300 års fødselsdag.

Den ene af hovedmedarbejderne, *mag. art. Christopher Maaløe*, hvis søn er soraner, har lovet at skrive en artikel om dette stovværk til Soranerbladet. Manuskriptet er færdigt, og udgivelsen er mulig gjort ved, at Danmark og Norge hver stiller en million kroner til rådighed. Værket bliver på 6 bind med over 400.000 analyser af ord og udtryk fra Holbergs forfatterskab. Den danske lektor ved Oslo Universitet *mag. art. Erling Nielsen* (S 38) har været stærkt medvirkende til, at de fornødne midler blev skaffet til veje i Norge til at sikre udgivelsen.

Det var Fondet for dansk-norsk Samarbejde, der oprettedes i 1946 for overskuddet fra de såkaldte »dansk-pakker«, der stod bag ved tanken om en Holbergordbog, og de første 10 år var det penge fra dette fond, der betalte arbejdet, men da fondet ikke mere kunne klare opgaven, blev det meste af arbejdet gjort i Danmark, og nu, da det faktisk er afsluttet, kommer Norge med igen ved at yde sit bidrag til udgivelsen. Det er et pionerarbejde, der svarer til fx. Shakespeare- og Goetheordbogen, og det er naturligt, at Danmark og Norge gik sammen om at løse denne opgave.

Red.

Børge Veilø (S 29) in memoriam

Børge kom ind i Skolen i 1926 i I Gm. Jeg var i 26-27 kammerduks på nr. 15 og havde bl. a. Børge på »mit« kammer.

Hans data kan læses i »Soraner-Biografier«.

Han var en af de yngste i klassen og absolut en af de dygtigste, højtbegavet og pligt-opfyldende. Af gemyt fredelig og venlig og altid meget hjælpsom. Samtidig var han en snurrig fyr. I II og III G delte han værelse med Eigil Nielsen, også et af klassens lys, og i lang tid vekslede de ikke et ord med hinanden.

Han var ikke sportsmand og ikke udpræget musisk. Egentlig sans for sprog havde han heller ikke, men kunne selvfølgelig altid »lektionen«. Hans evner og intelligens lå nok hovedsageligt inden for de mere eksakte videnskaber.

For et par år siden sagde jeg til ham, at når han læste op på engelsk, tysk eller fransk, lød det ganske som dansk. Det protesterede han imod.

I 1972 blev han, på grund af fremskreden Parkinsons Syge, indlagt på Jenny Mariehjemmet i Jyderup, hvor han var til sin død, kun nu og da afbrudt af ophold hos familien i Kalundborg.

Der har jeg besøgt ham nogle gange og konstaterede hver gang, at det gik tilbage.

Sidste gang, jeg så ham, var i april i år, han var meget afkræftet og mager, hans tale eller forsøg derpå var næsten uforståelig, men hovedet og hukommelsen var klar.

Efter Jonas Bruuns død i 1977 sagde Børge:
»Det skulle have været mig«.

Han døde stille og roligt, tilsyneladende ubesværet den 14. juli.

Sørgeligt, at hans sidste år blev så triste. Døden kom som en befrielse.

Otto Hagemann (S 29).

Runde fødselsdage i oktober

Soransk Samfund lykønsker følgende kammerater, der har rund fødselsdag i oktober 1979:

2. Paul A. Sihm (f. 1929), 11352 Link Drive, Reston 22070, Virginia, USA.
3. Direktør Knud F. Lambrethsen (f. 1899), vegade 1, 2., 4200 Slagelse.
3. Direktør Knud E. Lambrethsen (f. 1899), 3050 N. E. 48th Court, Lighthouse Point, Florida, 33064 USA.
4. Direktør Mogens D. Fasting f. 1919), Ellegårdsparken 12, 3520 Farum.
4. Arkitekt Mogens V. Herold (f. 1919), Dr. Widerstrømsgata 44, Hägersten, Sverige.
8. Værkfører Sten Berggren Jørgensen (f. 1929), Skovlunde Byvej 92, 2740 Skovlunde.
9. Købmand Evald Andreasen (f. 1909), s.a.: Bachersvej 92, 2300 København S.
9. Besøgschef Thomas Sørensen (f. 1929), Kajerødgade 9, 3460 Birkerød.
12. Hans N. Hansen (f. 1889), 3024 Vane Street, Omaha 12, Nebraska, USA.
12. Maskinmester Erik Gunnar Holck (f. 1894), Bauneporten 22, vær. 93, 2800 Lyngby.
13. Direktør Hans Hollesen (f. 1929), Exnersvej 50, 2930 Klampenborg.
17. Forretningsfører Jørgen Jensen (f. 1929), Forchhammersvej 11, 1920 København V.
18. Kontorchef, cand. jur. Arne Arntzen (f. 1904), Vingårds Allé 50, 2900 Hellerup.
21. Lektor, cand. mag. Otto Høyer (f. 1909), Grev Schacks Vej 4, 6270 Tønder.
22. Tandlæge Henning Vilmann (f. 1929), Weg Door, Jonkers bos 21, Nejmegen, Holland.
24. Kriminalassistent Leif Jochimsen (f. 1909), Tågeskov, 4731 Brandelev.
24. Universitetslektor, mag. art. Jakob Pa-sternak (f. 1929), Emdrup Engvej 15, 2860 Søborg.
25. Civilingeniør Orla Gerdil (f. 1909), Sor-tedams Dossering 65 A, 2100 Kbh. Ø.
28. Overingeniør Ib Knudsen (f. 1929), Ålg-stigen 7, S-73100 Köbing, Sverige.
28. Civilingeniør Per Knudsen (f. 1929), Ge-leskovparken 34, 1., 2830 Virum.

Memo

Ved frokosten den 4. oktober vil professor, dr. jur. *Mogens Koktvedgaard* (S 52) i sin egenskab af næstformand i Registerrådet fortælle om den meget omtalte registerlovgivning.

MEDLEMSKONTINGENTET

er for 1979 fastsat til kr. 60,00; for juniormedlemmer (fra og med årgang 1972) — samt for medlemmer, fyldt 67 år — dog kun 30,00. Medlemmer, som aftjener deres værnepligt, er kontingentfri et år, når meddelelse gives til:

SORANSK SAMFUND: Kassereren

Civilingeniør S. Kamman
Tobaksvejen 10 2880 Søborg
(01) 69 11 44
Postgiro 4 00 17 10

BETALING

Til de medlemmer, der er bosat i Danmark, på Færøerne, i Norge, Sverige, Finland og på Island frænsendes fortrykte girokort, Medlemmer, bosat i det øvrige udland, bedes tilsende os en check lydende på danske kroner (det koster Samfundet d.kr. 20,00 at indløse en check i fremmed valuta). Denne indbetaling må gerne komme kassereren i hænde uden yderligere opfordring, hvorved Samfundet sparer tid og penge til opkrævning.

ADRESSEFORANDRINGER

meddeles til kassereren!

HENVENDELSER vedrørende:

SORANSK SAMFUND stiles til:

Overlæge Palle Taarnhøj
(Soransk Samfunds formand)
Københavns Amts Sygehus
2600 Glostrup
(02) 96 43 33, lokal 476

LEGATANSØGNINGER stiles til:

SORANSK SAMFUND

Direktør, cand. jur. Svend Clausen
(Soransk Samfunds næstformand)
Amaliegade 21 A, 1.
1256 København K
(01) 13 51 05, (03) 19 12 35

SORANERBLADET: Redaktion

Svend Ranvig
Kongebrovej 28
4180 Sorø
(03) 63 08 57 (bedst 18—19)

SORANERBLADET: Administration

Direktør Finn Harlang
Dronningens Tværgade 30, 1302 København K.
(01) 13 86 66

Sorø Bogtrykkeri ApS
Alléen 9, 4180 Sorø
(03) 63 06 75

Indhent tilbud på

Person-, Last-, Varevogne

MERCEDES-BENZ

4300 HOLBÆK
 Hovedvej 4
 (03) *43 41 22

4400 KALUNDBORG
 Slagelsevej 162
 (03) *51 11 66

4500 NYKØBING Sj.
 Autogården
 (03)* 41 11 22

Nyt tøj til bilen

ALTIKA

Autokonfektion
 Blegdamsvej 28
 2200 København N
 (01) 39 64 41

Poul & Bent Henningsen
 (1939)

Storno

RADIOTELEFONER

Artillerivej 126

Telefon (01) 57 68 00

Sorø Akademis
 Skovdistrikt

Telf. (03) 63 01 25

gælder det **SPHAGNUM** så tal med

Pindstrup Mosebrug ^{A/s}

Pindstrup
 8580 Ryomgård
 Telefon (06) 39 61 00

SAAB

**LANCIA
 POLSKI FIAT**

Salg - Service

Aut. SAAB-forhandler
NIELS THIELE

Automobiler
STENLØSE
 Tlf. (03) 17 00 72

**SVEGÅRDS
 BOGHANDEL
 SORØ**

TELEFON (03) 63 00 27
 POSTKONTO 6 00 71 63

THOR-VASK - NÆSTVED

TELEFON 72 25 50